

Софія Панчук,

здобувач освіти факультету іноземної філології

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Наталія Панчук, кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології освіти

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Україна, м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Питання покращення організації навчального процесу з метою набуття практичних навичок, формування професійно-особистісних компетенцій у майбутнього фахівця педагогічного напрямку є важливим. На сучасному етапі все більше уваги приділяється проблемі актуальності використання активних методів навчання при вивченні фахових психологічних дисциплін, зокрема практичної підготовки, спрямованої на становлення ціннісного компоненту у студентської молоді в процесі професійної підготовки у вищому закладі освіти.

Роки навчання в університеті припадають на юнацький вік. Соціальну адаптацію студентів визначає психологічний або соціальний вибір цінностей-цілей та шляхів їх реалізації. Оскільки ціннісно-сміслова свідомість особистості є сукупністю ціннісних орієнтацій, цінностей, установок та інших мотивів діяльності і поведінки, то вона визначає важливість процесу її становлення в процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти.

Дослідження особливостей мотивації вибору професії та усвідомлення студентами вимог до сучасного вчителя висвітлено в працях І.Д. Беха, М.Й. Боришевського, Л.В. Долинської, Н.П. Максимчук тощо.

Під час вивчення курсу «Психологія», на лекційних та практичних заняттях застосовувалися активні методи навчання. Зокрема, коли викладач читав лекцію, то він щоразу викликав виявлення зворотної реакції: коли студенти починали обговорювати представлену освітню інформацію та ставити питання. Т.Кочубей, А.Очеретяний наголошують на ефективності використання інтерактивних технологій при формуванні життєвих цінностей у студентів у ході викладання навчальних дисциплін [1], [4]. В процесі вивчення «Психології» студенти обговорювали педагогічні ситуації з наступним конкретним рольовим програванням [2], [3]. Задавались певні умови, а студенти по черзі виконували роль педагога, демонструючи своїм вибором власні професійні цінності.

В процесі аналізу нами отримано наступні результати : найвищі рангові показники до вивчення дисципліни фахової підготовки «Психологія» (за кількісними виборами) отримали такі ціннісні орієнтації: здоров'я (84.1%) – 1 ранг, матеріально забезпечене життя (50.8%) – 2 ранг, наявність хороших та вірних друзів (46.0%) – 3 ранг, пізнання (можливість розширення кругозору, освіти, загальної культури, інтелектуальний розвиток) (44.4%); впевненість в собі (свобода від внутрішніх протиріч, сумнівів) (44.4%) – 4 ранг, щасливе сімейне життя (у батьківській родині) (39.7%) – 5 ранг, суспільне визнання (повага оточуючих, колективу, (38.1) – 6 ранг, життєва мудрість (34.9%) – 7 ранг, цікава робота (33.3%); майбутнє сімейне життя (окремо від батьків) (33.3%) – 8 ранг, активне діяльне життя (28.6%) – 9 ранг, хороша атмосфера на

роботі (23.8%); свобода як незалежність у вчинках та діях (23.8%); любов до другої людини, секс (23.8%) – 10 ранг.

Найвищі рангові показники після вивчення дисципліни фахової підготовки «Психологія» (за кількісними виборами) отримали такі ціннісні орієнтації: здоров'я (76.1%) – 1 ранг, матеріально забезпечене життя (67.4%) – 2 ранг, сім'я (65.2%) – 3 ранг, свобода, як незалежність у вчинках та діях (23.9%) – 4 ранг, суспільне визнання (повага оточуючих, колективу) (21.7%) – 5 ранг, бути корисним для суспільства (19.6); професія педагога (19.6); любов до Батьківщини (19.6); – 6 ранг, наявність хороших та вірних друзів (13,0%); любов до дітей, батьків (13,0%); пізнання (можливість розширення кругозору, освіти, загальної культури, інтелектуальний розвиток) (13,0%) – 7 ранг, самовдосконалення (10.9%); доброта, чуйність (10.9%); вихованість (10.9%) – 8 ранг, вміння спілкуватися, професіоналізм (8.7%); чесність, справедливість (8.7%) – 9 ранг, вірність (6.5%); кохання (6.5%) – 10 ранг.

Порівняльний аналіз показав, що найвищі ранги отримали такі цінності: загальнолюдські – здоров'я (84.1%) (до вивчення); (76.1%) (після вивчення), матеріальні – матеріально забезпечене життя (50.8%) (до вивчення); (67.4%) (після вивчення), особистісні – наявність хороших та вірних друзів (46.0%) (до вивчення); сім'я (65.2%) (після вивчення). Після вивчення дисципліни «Психологія» кількість професійних цінностей в ієрархії зростає від 3-ох (пізнання – 4 ранг; цікава робота – 8 ранг; хороша атмосфера на роботі – 10 ранг) до 6-и (суспільне визнання (повага оточуючих, колективу) – 5 ранг, професія педагога – 6 ранг, любов до дітей, батьків; пізнання (можливість розширення кругозору, освіти, загальної культури, інтелектуальний розвиток) – 7 ранг, самовдосконалення – 8 ранг, вміння спілкуватися, професіоналізм – 9 ранг).

Отже, використання активних методів навчання в процесі вивчення курсу «Психологія» надало можливість студентам зрозуміти важливість професійних цінностей у майбутній діяльності. Основними цінностями майбутніх вчителів виступають цінності особистого характеру (здоров'я, сім'я), матеріальні (матеріально забезпечене життя), професійні (пізнання, суспільне визнання (повага оточуючих, колективу), професія педагога, любов до дітей, батьків, самовдосконалення, вміння спілкуватися, професіоналізм).

Список використаних джерел:

1. Кочубей Т., Очеретяний А. Формування життєвих цінностей студентів у США. *Studia Zarządzania i Finansów Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*, t. 80. 3, 2018. С.43-51.
2. Максимчук Н.П. *Становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя* :Монографія. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А. 2009. 176с.
3. Панчук Н.П. Загальна, вікова і педагогічна психологія. Збірник завдань Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2020. 240 с.
4. Kochubei T., Ocheretyanyi A. Sensitivity of students for formula of living values. *Slovak international scientific journal*. Vol. 1. № 12. 2017. С. 21-24.

